

เจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย
ของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร

กนกวรรณ มงคล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ธันวาคม 2548

ISBN 974-502-669-7

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ กนกวรรณ มงคล ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาริรัตน์ ข้าอยู่)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฬาลักษณ์ บารมี)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เรณู พงษ์เรืองพันธุ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาริรัตน์ ข้าอยู่)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฬาลักษณ์ บารมี)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เรณู พงษ์เรืองพันธุ์)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชารี มณีศรี)
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ถิรพงษ์ ถิรมนัส)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)
วันที่ ๕๐ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำภาคปลาย ปีการศึกษา 2547

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีจากความกรุณา ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาริรัตน์ ชำอยู่ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จุฬาลักษณ์ บารมี และรองศาสตราจารย์ ดร. เรณา พงษ์เรืองพันธุ์ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ สละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ คำปรึกษา ข้อคิดเห็น และแนวทางที่เป็นประโยชน์ในทุกขั้นตอน ของการศึกษาวิจัย รวมทั้งสนับสนุนให้กำลังใจมาโดยตลอดด้วยความเอาใจใส่อย่างดี ผู้วิจัยมีความ ซาบซึ้งในความรัก ความกรุณาที่อาจารย์มอบให้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ที่ให้ข้อเสนอแนะใน การปรับปรุงจนทำให้ทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ทุกท่านที่ให้ความรู้ ความรัก และความ เอาใจใส่ตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 6 ท่าน ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า ในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ และขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล กลุ่มงานฝ่ายการพยาบาล และพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช ที่ให้ ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย รวมทั้งขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาสันนิบาสนุนเงินทุนบางส่วนในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาล กลุ่ม งานฝ่ายการพยาบาล และพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก จากโรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 แห่ง ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย และขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลหนองจอก และหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลหนองจอก ที่ให้การ สนับสนุนด้านการศึกษามาโดยตลอด

ที่สำคัญที่สุดผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา บุคคลในครอบครัวที่ให้กำลังใจ ห่วงใย และให้การช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มีได้เอ่ยนามมาในที่นี้ ที่มีส่วนช่วยให้ กำลังใจและให้ความช่วยเหลือ ซึ่งมีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

กนกวรรณ มงคล

46911435: สาขาวิชา: การบริหารการพยาบาล; พย.ม. (การบริหารการพยาบาล)

คำสำคัญ: เจตคติ/ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง/ ความตั้งใจในการปฏิบัติการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย/ พยาบาลวิชาชีพ
 กนกวรรณ มงคล: เจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิ
 ผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร (ATTITUDE, SUBJECTIVE
 NORMS AND PRACTICAL INTENTIONS FOR PATIENT ADVOCACY OF PROFESSIONAL NURSES
 IN OUT PATIENT DEPARTMENT IN THE HOSPITALS UNDER BANGKOK METROPOLITAN
 ADMINISTRATION) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: อาริรัตน์ ชำอยู่, D.S.N., จุฬาลักษณ์ บารมี, Ph.D.,
 เรณู พงษ์เรืองพันธุ์, Ph.D. 129 หน้า. ปี พ.ศ. 2548. ISBN 974-502-669-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับเจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง และความตั้งใจในการ
 ปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง กับความตั้งใจใน
 การปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย และศึกษาตัวแปรที่สามารถทำนายความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์
 สิทธิผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาคือ
 พยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 170 คน สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการ
 แบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย
 แบบสอบถามเจตคติต่อการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย แบบสอบถามบรรทัดฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อการ
 พิทักษ์สิทธิผู้ป่วย และแบบสอบถามความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย ซึ่งตรวจสอบความตรง
 ตามเนื้อหาและมีค่าความเที่ยง เท่ากับ .93, .85 และ .93 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอย
 พหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. พยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีเจตคติต่อการปฏิบัติ
 เพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยอยู่ในทางบวกในระดับมาก บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิ
 ผู้ป่วย โดยรับรู้ว่าบุคคลในกลุ่มอ้างอิงให้การสนับสนุนการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย อยู่ในระดับมาก
 และมีความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยอยู่ในระดับมาก
2. เจตคติต่อการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับ
 ความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยมีความสัมพันธ์ทางบวก
 ระดับปานกลางกับความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. เจตคติต่อการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย และบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการปฏิบัติ
 เพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย สามารถร่วมกันทำนายความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย ของ
 พยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 51 ($R^2 = .51$) สร้างสมการ
 ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Z_{\text{ความตั้งใจ}} = .52 Z_{\text{บรรทัดฐาน}} + .27 Z_{\text{เจตคติ}}$$

46911435: MAJOR: NURSING ADMINISTRATION; M.N.S. (NURSING ADMINISTRATION)

KEYWORDS: ATTITUDE/ SUBJECTIVE NORMS/ PRACTICAL INTENTIONS FOR PATIENT
ADVOCACY/ PROFESSIONAL NURSE

KANOKWAN MONGKOL: ATTITUDE, SUBJECTIVE NORMS AND PRACTICAL
INTENTIONS FOR PATIENT ADVOCACY OF PROFESSIONAL NURSES IN OUT PATIENT DEPARTMENT
IN THE HOSPITALS UNDER BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION. THESIS ADVISORS:
AREERUT KHUMYU, D.S.N., JULALUK BARAMEE, Ph.D., RANA PONGRUENGPHAN, Ph.D.
129 P. 2005. ISBN 974-502-669-7

The purposes of this research were to examine the level of attitude, subjective norms and practical intentions for patient advocacy ; to examine the relationships between attitude, subjective norms and practical intentions for patient advocacy of professional nurses ; and to analyze variables that can predict practical intentions for patient advocacy of professional nurses in out patient department in hospitals under Bangkok Metropolitan Administration. The sample consisted of 170 professional nurses working in out patient department in hospitals under Bangkok Metropolitan Administration which were selected by stratified random sampling. The instruments were generated by the researcher including attitude , subjective norms and practical intentions for patient advocacy, questionnaires. The Cronbach's alpha coefficient of attitude, subjective norms and practical intentions for patient advocacy questionnaires were .93, .85 and .93 , respectively. Data were analyzed using descriptive statistics , Pearson's product moment, Correlation Coefficiency, and Stepwise multiple regression.

Major findings were as follows;

1. Professional nurses in out patient department in hospitals under Bangkok Metropolitan Administration had high level of positive attitude to practice patient advocacy. Subjective norms related to practice patient advocacy and practical intentions for patient advocacy were also at the high level.
2. Attitude to practice for patient advocacy indicated positive and significant relationship at the moderate level with practical intentions for patient advocacy at .01 level.
3. Subjective norms related to practice for patient advocacy indicated positive and significant relationship at the moderate level with practical intentions for patient advocacy at .01 level.
4. Variables predicted practical intentions for patient advocacy were attitude to practice patient advocacy and subjective norms. These predictors accounted for 51 percent of variance ($R^2 = .51$). The standardize equation was as follow :

$$Z_{\text{intention}} = .52 Z_{\text{subjective}} + .27 Z_{\text{attitude}}$$

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
คำถามการวิจัย.....	6
แนวเหตุผลและสมมติฐานของการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล.....	37
ความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงกับความตั้งใจในการปฏิบัติ เพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก.....	43
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การพิทักษ์สิทธิ์.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
4 ผลการวิจัย.....	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
5 สรุปและอภิปรายผล.....	72
สรุปผลการวิจัย.....	73
อภิปรายผลการวิจัย.....	75
ข้อเสนอแนะ.....	86
บรรณานุกรม.....	88
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก ก.....	102
ภาคผนวก ข.....	104
ภาคผนวก ค.....	108
ภาคผนวก ง.....	112
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	129

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในสังกัด กรุงเทพมหานคร (n = 170).....	58
2	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับ เจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงและความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกเป็นรายด้าน และโดยรวม (n = 170).....	60
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับเจตคติต่อการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายชื่อ (n = 170).....	61
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในสังกัด กรุงเทพมหานคร จำแนกตามรายชื่อ (n = 170).....	63
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย ของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามสิทธิผู้ป่วยรายชื่อ (n = 170).....	68
6	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างเจตคติ บรรทัดฐานกลุ่มอ้างอิง กับความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร (n = 170).....	69
7	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการปฏิบัติเพื่อการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพงานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลในสังกัด กรุงเทพมหานคร (n = 170).....	71

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2 แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร.....	15
3 โครงสร้างปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคล.....	39
4 ขั้นตอนการสูมตัวอย่างแบบแบ่งชั้น.....	48